UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Lxxxix. dicit q[uod] op[us] ep[isco]p[um] esse domui sue bene prepositu[m], vt sciat i[n] dispe[n]satione reru[m] eccl[es]i[a]e regula[m] esse obseruandam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Quoniam nō cognoui literaturaʒ: aliq̄ codices habent negociationes: in quo diuerſitas interpretū ſenſum oſtendit, nō errorem inducit. Si ergo iſte propter aſſiduam laudem dei dicit, q2 nō cognoui negociationes: non negocientur chriſtiani. Sed ait ipe negociator: affero ex longinquo merces: mercedem laboris mei vnde viuam peto. dignus eſt eñ mercenari⁹ mercede ſua. ¶ De mendacio et de periurio agitur: non de negocio. Ego enim mētior, non negocior. Nā poſſum dicere, tanto emi: ſed tāto vendam: ſi placet eme. quomodo ergo reuocas me a negociatione: oēs artifices mentiuntur: ſutores, agricole. Uis vt optem caruʒ tempus, vt poſſim vēdere annonam quam ſeruaui: ſʒ hoc non faciūt boni agricole (inq̄t) neqʒ illa boni negociatores. Eſt peccatū habere filios: q̄a quando eis dolet caput, matres infideles querūt eis ligaturas ſacrilegas et incātationes omīa iſta ſunt peccata hominū, non rerum. quero ergo (ipē dicit mihi negociator) quomodo pſalmiſtā intelligas: et noli me ꝓhibere a negociatione: negociatio enim me nō facit maluʒ: ſed iniquitas mea ⁊ mēdacium meū. Queramus ergo negociatores qui preſumūt gloriari ex ſuis operibus ſi ſunt cōtra illam gratiā quā hic pſalmiſta commendat, vt nemo de ſuis operib⁹ glorieẗ. Et ſicut ꝯtra medicos ſuperbe pollicitantes ſalutē, vigilat hoc quod dictū eſt: Tota die ſalutare tuum: ſic contra negociatores operibus ſuis gloriantes vigilat hoc quod dictum eſt: Os meum annūciabit laudem tuam. vnde et dominus eiecit eos de tēplo volētes ſuam iuſtitiam ſtatuere, et ignorātes iuſtitiā dei. Merito dictū eſt negociuʒ: q2 negat ocium, qđ maluʒ eſt: neqʒ querit verā quietē q̄ eſt deus.

Itē Caſſiođ. i eodē pſalmo. ¶ De eodem. ¶ Palea.

Quid eſt aliud negociuʒ niſi q̄ poſſint vilius cōparari, carius velle diſtrahere: Negociatores ꝟo illi abominabiles exiſtimātur, q̄ iuſtitiā dei minime cōſiderātes, ꝑ inmoderatū pecunie ambitū polluūt merces ſuas pl⁹ periurijs onerando q̄ꝫ precijs. tales eiecit dn̄s de tēplo dicēs: Nolite facere domum patris mei domum negociationis.

Itē Cyprianus. ¶ Noīe ſacerdotis careat qui dei miniſtros ſuis auocat officijs.

Neqʒ apud altare dei[a] mereneẗ noīari in ſacerdotuʒ prece, q̄ ab altari ſacerdotes ⁊ miniſtros volūt auocare. et iō Uictor cū cōtra formā nuꝑ in cōcilio a ſacerdotibus datam, geminū fauſtinū pbr̄m auſus ſit tutorē ꝯſtituere: ob dormitionē ei⁹ apđ vos non fiat oblatio: neqʒ aliq̄ deprecatio ꝑ noīe ei⁹ frequēteẗ in eccl̄ia: vt ſacerdotū decretū religioſe aut neceſſarie factuʒ obſeruetur a nobis.

¶ Diſtinctio.lxxxix.

Omnib⁹[b] quoqʒ ſue opʒ epiſcopum eſſe bene prepoſitum: vt quedā ide quodam modo future diſpenſationis argumenta ſumantur. In diſpoſitione vero eccleſie hanc regulā obſeruādā nouerit, vt nulli quātūlibet exercitate ꝑſone duo ſimul officia cōmittat: neqʒ ſecularibus viris res eccleſiaſticas gubernandas cōmittat.

Un̄ Grego. ſcribit oib⁹ epis. ¶ Uni perſone duo non committantur officia.

Neqʒ. hec eſt ſcđa pars diſtinc. ⁊ eſt pars illius. xxi. qō. iij. Cyprianus.

¶ Caſus. Statutū fuit in cōci. Calcedoñ. ſ̄. lxxxvj. di. in. c. ꝑuenit. vt nullus laicus clericuʒ in teſtamēto ad tutelam noīaret: contra quā cōſtitutionem Uictor cū moriebatur preſbyterum geminū fauſtinū in teſtamento ſuo fecit tutoreʒ ⁊ ideo precepit Cyprianus vt pro eo nulle orones in ecc̄lia fiāt, nec oblationes recipiantẗ.

a ¶ Dei. et nonne accuſatur iſte poſt mortem, contra id. xxiij. diſtinc. quorundā. C. ſi re⁹ vel accu. mor. fue. l. j. et. ij. Sol. dicūt quidaʒ ꝙ accuſari pōt † qđ poſt mortem per inſtrumētū, ſicut hic: q2 apparebat per iſtrumentū. i. per teſtamētū eū deceſſiſſe i mortali pc̄tō. Sʒ h. dicit ꝙ iſte non accuſatẗ: quia notoriū erat eū impenitētem deceſſiſſe: ‡ al's nō poſſet accuſari poſt mortē niſi de hereſi. xxiiij. q. iij. ſane. et in illo caſu. Itē et in alijs ſm̄ q̄ſdā: vt. xxiiij. qō. ij. in ſumma. C. ad. l. iul. ma. l. vlti. Sed nonne dʒ preſumi ꝑ iſto: q2 etiā i vltimo inſtāti potuit penitere: vt xxvj. q. vj. qui recedunt. et ca. cognouimus: Arg. ꝯtra de peni. diſt. j. agite. Dicit ergo h. ꝙ cum mortaliter peccauerit, nec penituerit: nō dʒ pro eo orari. xiij. q. vlt. ca. vlti. et punitur hic i quo deliquit. xij. qōe. ij. de viro. Uel hoc intelligas quo ad ſepulturā tātū. ex̄ de tornea. ca. j. Joā. Credo ‡ hoc ad terroreʒ inſtitutuʒ: nec modo locum habere. Qđ vltimo dicẗ, ſeruatur de facto. lxxxvj diſt. ca. vlti. B.

Accuſari pt̄ qs p⁹ mortem.

† Adde ꝙ regulariẗ nō pōt. l. j. ij. et. iij. C. ſi re⁹ vel accu.

‡ Fecerat ei ꝯ id qđ in ꝯci. cōtinetur: ⁊ ita notoriū erat eū ipenitētem deceſſiſſe: et iō nō fit ꝑ eo oblatio in altari. xiij q. ij. pro obeuntibus. ar.

‡ Idem not. hic Lau. idē credit. Bz.

Omnium quoqʒ ſue. ¶ hec diſtin. diuiditur in tres partes: i quarum prima dicẗ ꝙ vni perſone nō debent committi due dignitates vel officia. Secunda ibi: Uolumus. Tertia ibi: Propinquus. Joan. de fan.

¶ Caſus. Repetit illud ca. ap̄l'ice rl'e Opʒ ordinandum domui ſue eſſe bene prepoſitum. Et oſtendit ꝙ in hoc dʒ eſſe ꝓuidus, vt ij. ꝑs. ſicut in domo ſeculari diuerſa officia vni perſone non cō mittūtur, ſed pluribus: ſic eps in eccleſiaſticis officijs obſeruabit, ſingula officia ſingulis cōmittendo: ita tm̄ ꝙ adminiſtrationē rerum eccleſie laicis non committat. Et habet hec diſt. q̄tuor articulos.

b ¶ Domui. hoc ‡ cap. tractauit magiſter. ſ̄. xlvij. diſt. ꝗ. neceſſe. Sʒ al'r hic, et al'r ibi. ‡ ibi enim expoſuit domui, id eſt familie ſue. hic aliẗ domui ſue. i. eccl'ie ſue. et illud eſt quaſi preparatoriū ad iſtđ: vt in hoc ꝗ. innuit h. Oſtendit ergo in hac diſti. lxxxix. qualiter prelatus eccleſiaſtica beneficia debeat diſpenſare: q̄a plura non debet cōmittere ‡ vni: ⁊ ꝙ non debet laicos economos ‡ conſtituere in ecclefia, vel vicedominos: † ⁊ ꝙ eccleſiaſtica officia pro-

pinquis non concedat. Lau.j.ea.decenter.

Singula. ¶ Caſus. Epiſcopi plura officia vni committebant perſone: ſed docet Greg. hoc nõ eſſe faciendũ. Nam ſicut in humano corpore ſingula membra ſuum habẽt officiũ: ita in eccleſia dei (ſm Pauli ſententiã) ſinguli ſingula debent habere officia: nec vni perſone quãtũcũq3 exercitate vno tpe ſunt plura officia committenda. et ſicut varietas mẽbrorũ per officia diuerſa preſtat corpori fortitudinem et venuſtatem, ſic perſonarũ varietas per ſingula officia diſtributa eccl'ie preſtat fortitudinem et venuſtatẽ: alioquin eſſet ibi confuſio.

a ¶ Singula. nota q difficile eſt vt vnus vicem duorũ obtineat. † ff. de pac. ſi plures. C. de aſſeſſo. nemo. ex de teſta. ad hec. C. de teſta. conſulta. vbi dr q abſurduz eſt ſi pmiſcuis actib9 rerũ turbẽtur officia. Arg. contra. j. xxj. q.j. c. vlti. et. ff. qd cuiuſq3 vniuerſi. ſicut. §. vlt. Sil'r lex dicit q non põt quis p plures ciuitates plures habere poteſtarias. ff. ad muni. libertus. §. pſcriptio. Sol. regulare eſt q vna perſona non ſuppleat vicem plurium, ‡ niſi in cauſa neceſſitatis: vt idem ſit carnalis et ſpiritualis pater. ‡ xxx. qõ.j. ad limina. Uel prelatus in diuerſis eccleſijs. x. q. iij. vnio. vel idem ſit eligens ꝛ confirmans. extra de elec. cũ inter. vel vt ipſemet tradat ſibi poſſeſſionem. ff. de contrahen. emp. fiſtulas. §. fundum. vel niſi cauſa vtilitatis: vt cum due eccleſie vni committãtur. xvj. q.j. et tẽporis. vel vt idem ſeruus vicem plurium dominorum ſuſtineat. ff. de ſtip. ſer. l.j. §. cõis. vel vt apud ſemetipm aliqs emancipetur vel adoptetur. ff. de adop. ſi conſul. Lau.

b ¶ Eccleſiaſtici. Non ordinũ, ſed dignitatũ. vnus em̃ bene hz oẽs ordines: lz ab vno tm̃ denominetur.

c ¶ Singulis. j. xxj. q.j. ca. vlti. cõtra. Sed illud ex ſpeciali priuilegio: hoc ex gñali iure. xvj. q. i. hinc. Lau.

d ¶ Committendum eſt. Alius habebit archidiaconatum: alius autem archipreſbyteratum: et ſic de alijs. † arg. j. xiij. q.j. ca.j. et. ij. Lau.

e ¶ Quantumlibet. Argu. non eſſe derogandum iuri generali pp̃ter perſone prerogatiuam. ſ. diſt. lxj. miramur. ſ. diſt. lxxviij. ſi quis. Lau.

f ¶ Oculus. Id eſt ſi omne officium attribuitur ei qui dicitur in eccleſia oculus: vbi erit auditus id eſt auris id eſt officium quod ei attribuitur qui dicitur in eccleſia auris? Per oculum intelliguntur maiores in eccleſia, qui ſibi et alijs prouident. Per aurem in eccleſia diſcreti intelliguntur et ſcientes. Uel referas hoc ad illud quod dixit q diuerſitas officiorum ſit in eccleſia: al'as non obſtaret: quia ſi totum ꝛc. quaſi dicat, ſi omnes in eccl'ia eſſent vnius officij, quomodo impleretur corpus eccleſie: cum diuerſis opus eſt?

g ¶ Et pulchritudinẽ. Singula q̃q3 locum teneant ſortita decenter. Laurentius.

ad h° ij. qõ.j. §. ſed ſciẽdũ. in fi. et c. mẽti. xvj. q.j. pbros.

‡ Cõc. terr. l.j. ſi pl'es. cũ ꝯcor. ibi ad: di. ff. de pac.

‡ ad h° ff. d au: tho. tu. l. acci: piẽtis. ar. ff. de ma. vi. ſi roga: r°. §. vl: ti. lz vi: deat ꝯ. ff. de of fi. ꝯſul. l.j. §. fi. ſm Io. de fan.

† ad h° plane fac qd noc ꝯ pceſ. p: bẽ. libe: ris.

Singula[a] eccleſiaſtici[b] iuris officia, ſingulis[c] quibuſq3 pſonis ſigillatim cõmitti iubemus. Sicut enim in vno corpore multa mẽbra habemus: oĩa autẽ membra non eundẽ actũ habẽt: ita in eccl'ie corpore multa mẽbra ſunt ſm veridicã Pauli ſniam. In vno eodẽq3 ſpũali corpore cõferẽdum eſt hoc officium vni: alij cõmittendũ[d] eſt illud. neq3 em̃ quantumlibet[e] exercitate vni pſone vno tpe duarũ rerũ officia cõmittẽda ſunt: quia ſi totũ corpus eſt oculus[f], vbi auditus? Sicut em̃ varietas mẽbrorũ per diuerſa officia ꝛ robur corporis ſeruat, et pulchritudinẽ[g] repreſentat: ita varietas pſonarũ p diuerſa nihilominꝰ diſtributa officia, et fortitudinẽ ꝛ venuſtatem ſancte eccleſie dei manifeſtat. Et ſicut indecorum eſt in corpore humano vt alterũ membrum alterius fungat̃ officio: ita nimirum noxiũ ſimulq3 turpiſſimũ eſt ſi ſingula rerũ miniſteria perſonis totidẽ nõ fuerint diſtributa. Item Gregorius Anthemio ſubdiacono.

¶ Quilibet ep̃s vicedominũ et economum habeat.

Volumus vt frater nr̃ paſchaſiꝰ ꝛ vicedominum[h] ſibi ꝛ maiorem[i] ordinet domus: quatenꝰ poſſit vel hoſpitibus[k] ſuperuenientibus vel cauſis que eueniunt, idoneus ꝛ paratꝰ exiſtere. ſi vero negligentẽ eũ pſpicis: vel ea q̃ diximus implere differentem: oĩs clerus[l] eiꝰ adhiberi dz: vt cõi conſilio epĩ eligant̃ quorũ pſone ad ea que prediximus valeãt ordinari. Hinc colligi poteſt archidiaconi electionem a cũcto clero ſi epiſcopus negligens vel differẽs fuerit, canonice fieri poſſe. ¶ Officiũ vicedomini eſt epiſcopatum diſponere. Unde Greg. clementine patricie poſt alia.

¶ Qd ſit offm̃ vicedomini.

Diaconũ vero anatholium quẽ ad vos dirigi popoſciſtis: hoc nos facere nõ poſſe, cauſe magis modus q̃3 rigoris authoritas facit. vi-

Volumus. ¶ Hec eſt ſecunda pars huius diſtinc. in qua probat p quatuor capitu. q in qualibet eccleſia debet eſſe economus. Joan. de fan.

¶ Caſus. Paſchaſius epiſcopus nec vicedominum nec maiorem domus i ſua eccleſia ordinabat, qui cauſis intereſſet, et hoſpitibus prouideret. Quare Greg. pcepit Anthemio ſubdiacono vt moneat Paſchaſiũ quatenus vicedominum et maiorẽ domus in ſua eccleſia ordinet. Si ꝟo hoc negligat, clerus eccleſie eligat aliquos quorum perſone ad hoc valent ordinari.

h ¶ Et vicedominum. Exponit Hug. id eſt economum rerum epiſcopalium qui rebus epiſcopalibus et hoſpitibus ſuperuenientibus prouideat.

i ¶ Et maiorem. Id eſt economum rerum canonicorũ. et iſte intellectus habetur ex rubrica quadam. Uel maioratus eſt quedam dignitas que eſt in quibuſdã eccleſijs: vt Uercellis in eccleſia ſancte Marie.

k ¶ Uel hoſpitibus. Quia epiſcopus non poteſt in propria perſona tractare talia negocia. v. qõe. iij. quia epiſcopus. Et referas quod dicitur de hoſpitibus ad vicedominum.

l ¶ Clerus. Argu. q ſi prelatus non vult vel negligit facere ea que debet: debẽt ſuppleri per ſubditos: ꝛ econuerſo. argu. j. ix. qõne. iij. cum ſimus. et videtur q in talibus non ſit neceſſaria admonitio: † vt extra de ſupplẽ. negli. prela. ca. licet. extra de conceſ. preb. et eccle. nõ va. quia. in fine.

¶ Officium. ¶ Caſus. Hic eſt ſcds articulus: in quo docetur q officium vicedomini eſt epatum diſponere.

Diaconũ. ¶ Caſus. Clementina patritia poſtulauit a Greg. Anatholiũ diaconum. Sed q2 fecerat

Ocul9 ꝛ auris qs in eccleſia ſignificant.

ij. ps.

† Arg. ad hoc ex d accu. ſic. ꝛ de fo. cõpe. ex traſmiſſa. nam tps ei ẽ pro admonitione. C. de iure ẽphy. l. ij. ex de locato. potuit. Archi.

t

eum vicedominum, vt gubernaret res epatus: non potuit eum ſibi cõcedere: ⁊ magis propter hanc cauſam ꝙ propter aliquã aliam duritiã eum ſibi non conceſſit.

Vicedominus. Economus.

a ¶ Vicedominũ. Ex hoc ca. ptz ꝙ vicedomin⁹ eſt qui habet ptãtem ſup res ipſius epatus: econom⁹ ꝙ ſuper res canonicorũ cui ſcilicet res eccleſiaſtica gubernanda mãdatur. C. de ſacroſan. eccle. iubemus. in princip. Et ſicut eps diſpẽſat res epales ſub teſtimonio vicedñi, ſic canonici res eccleſiaſticas ſub teſtimonio economi, ⁊ ecõuerſo: vt. xvj. q. vij. qm̃. ⁊. xij. q. j. mãifeſta. Iſte economus in quibuſdã eccleſijs appellatur prepoſitus.

Q Uia in quibuſdam.

¶ Caſus. Dictum fuit in cõci. Calcedoneñ. ꝙ quidam ſine economis res eccleſie gubernabant. precepit ergo cõciliũ vt vnuſquiſqꝫ eps habeat economũ de ꝓprio clero: qui arbitrio epi res eccleſie gubernet: ne propter abſẽtiam economi res eccleſie diſpergãtur, et epo infamia generet̃: ⁊ qui contra hoc fecerit, diuinis regul' ſubiacebit.

tra rectores ciuitatum qui compellunt ruſticos eccleſiarum ſub ſe reſpondere. † Alij dicunt ſeruos et libertos eccleſie ſequi forũ domine. l. eccleſie: vt dixi. xj. q. j. c. ij. ruſticos autẽ non, ſed ſeculare: niſi eccleſia ab imperatore cõſecuta eſſet iuriſdictionem ſuper eos: arg. lxiij. di. ego. ex̃ de appel. ſi duo. b⁹. veri⁹ d̃: hic laicos iſtos cõueniri in foro eccl'ie rõne ꝑ predicta, et q: adhuc erant in adminiſtratiõe. vnd̃ ra tione adminiſtratiõis ruſticos cõuenire poterant ſub epo: arg. ij. q. vj. §. nulli ꝙꝫ officialiũ. poſt depoſitaꝫ adminiſtrationeꝫ nõ, niſi forte in breui: vel niſi fugerẽt. in autent. vt iu. ſine q. quoquo ſuffr. §. ſi quis autẽ. ⁊. §. neceſſitatem. Alij dicunt ꝙ iſte eps reprehenſus fuerat q: economum fecerat aliquẽ de iſtis laicis: qui tantum clericus eſſe deb;: a's bene poſſet eis cõmittere curã ruſticorũ et aliorum bonoꝝ epiſcopatus. lxxvij. diſtinc. ca. ij. in fine.

cedominũ[a] eñ eum conſtituimus: cui⁹ arbitrio epium commiſimus diſponendum.

Item ex cõci. Calcedoneñ.

¶ De eodem.

Q Uia in ꝗbuſdaꝫ eccl'ijs (ſicut ad nos ꝑuenit) ſine economo epi res eccleſiaſticas tractãt, placuit oẽs eccleſias habentes epos[b] etiã economos hr̃e de ꝓprio clero qui gubernẽt res eccl'ie cum arbitrio ſui epi. vt non ſine teſtimonio[c] ſit gubernatio ipſaꝝ rerũ eccl'iaſticarũ: neqꝫ ex hoc eueniat res eiuſdẽ eccl'ie diſpergi: et ſacerdotali dignitati obtrectatio generet̃. ſi ꝟo quis hoc nõ obſeruauerit, diuinis ſubiacebit regulis. Item Greg. Joanni carolitano epo.

¶ Secularib⁹ viris res eccleſiaſtice non committantur.

I Ndicatũ eſt nob; ꝙ laicis ꝗbuſdã curaꝫ veſtri p̃rimonij cõmiſeritis: qui poſtmodũ in ruſticorũ veſtrorum depredationibus atqꝫ fatigationibus fuerint deprehenſi. Qd̾ ſi ita eſt, diſtricte a vobis diſcuti ꝯuenit: atqꝫ inter eos[d] eccleſieqꝫ vr̃e ruſticos cauſam examinare ſubtilius: et quicquid fraudis inuẽtum fuerit, cum pena[e] legib⁹ ſtatuta reddere cõpellãtur. Decetero ꝟo cauendũ eſt a fraternitate veſtra ne ſecularibus viris atqꝫ ſub regula veſtra nõ degentibus, cuiuſlibet res eccleſie cõmittãtur: ſed probatis de officio veſtro clericis: in quibus ſi quid reperiri poterit prauitatis, vt in ſubditis[f] emendare quod illicite geſtum fuerit, valeatis: quo videlꝫ apd̾ vos habit⁹ ſui officij magis cõuenienter adminiſtrẽt, ꝙꝫ accuſent[g]:

Propinquis etiam vel fauore ſibi coniunctis eccleſiaſtica officia eps committere nõ valeat. Unde in Toletano concilio decimo legitur.

¶ Eccleſiaſtica officia non cõmittat eps propinquis, vel fauore coniunctis.

D Ecẽter omibus placet in p̃ſenti tale reſcindere factũ, ⁊ nõ eſſe decetero faciendũ. Quicunqꝫ igit̃ ponti-

b ¶ Epiſcopos. vel etiam alios prelatos. quilibet eñ prelatus debet economum cõſtituere. C. de epiſ. ⁊ cle. omnes. §. hoc nihilominus. arg. ix. q. iij. cum ſimus. ex̃ de offi. ordi. cum vos. De officio economi, ſyndici, actoris, not. xvj. qõ. vij. quoniam. Argu. ꝙ epiſcopũ poſſet corrigere economus res eccleſie diſpenſantem: ſicut et archidiaconus: † argu. diſtin. lxxiiij. honoratus.

Epm economus corrigere põt. † imo ⁊ pron⁹ ⁊ quilibꝫ ali⁹ ſubditus. xvj. qõ. vij. fili⁹ arg. ſm Hug.

c ¶ Teſtimonio. epo eñ perhibẽt teſtimoniũ economi ſue adminiſtrationis: ſed cubicularij ſui perhibent teſtimoniũ ſue cõuerſationis: vt. ij. q. vij. cũ paſtoris. Jo.

I Ndicatũ eſt. ¶ Caſus. Joannes eps Carolitanus cõmiſerat curã epiſcopat⁹ in tpalibus quibuſdam laicis qui ruſticos eccleſie ſuis bonis expoliauerunt: de quo ruſtici fuerunt pape conqueſti. precepit ergo papa Joanni epiſcopo vt rei veritatẽ inquirat: et ſi laici inueniantur in culpa, cum pena legali compellantur reddere vniuerſa, et decetero non committat curam epiſcopatus laicis, ſed clericis quos corrigere poſſit.

d ¶ Inter eos. Sed nonne iſti erant laici? ergo debent cõueniri ſub ſeculari iudice: vt. xj. q. j. experientie. Sed ideo conueniunt̃ corã eccleſiaſtico, q: rapuerũt bona eccleſie: vt ex̃ de fo. cõpe. ca. cum ſit generale. ⁊ eſt hoc con-

e ¶ Cum pena. Iſti committebãt crimen concuſſionis: cui⁹ pena quadruplũ eſt vt. xviij diſtinct. quoniam. et hoc cũ ciuiliter agitur. cũ vero criminaliter, punitur pro arbitrio iudicis: vt. j. qõne. j. concuſſionis. ⁊ ſic eccleſia ſuum quandoqꝫ poteſt cum augmento repetere: vt. xij. q. ij. ca. in legibus. † ſed arg. contra ea. q. fraternitas.

f ¶ Ut in ſubditis. Uidetur ergo ꝙ predicti laici non ſint de foro eccleſie: ſed ideo hoc dicit, quia facilius coercentur clerici ꝙꝫ laici.

g ¶ Quam accuſent. Id eſt accuſabiles oſtendant.

¶ Propinquis. ¶ Hec eſt tertia pars diſtinc. in qua dicitur ꝙ epiſcopus hoc officium nõ debet committere ſuis conſanguineis. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic eſt tertius articulus, vbi dicit̃ ꝙ eps non debet committere cõſanguineis vel fauore ſibi coniunctis res eccleſie gubernandas.

D Ecenter. ¶ Caſus. Querimonia facta fuit in concilio Toletano ꝙ quidam epiſcopi res eccleſie dabant gubernandas conſanguineis vel fauore ſibi cõiunctis, per quos res eccleſie lędebantur. Ideo ſtatuit concilium vt talibus adminiſtratio non cõmittatur: quod ſi factũ fuerit, illi ab adminiſtratione remoueantur: ⁊ epiſcopi excõicationi annue ſubiaceant: et que male ablata ſunt, reddantur in duplũ ab his qui abſtulerunt.

a ¶ Aut ſanguine. Sic.x.q.ij.hoc ius. in fi. Uel intelli‑ge de his qui male vite ſunt: alias videtur eſſe contra.ſ. diſtin.lxxxvj. non ſatis. quis enim carnem ſuam odio habuit? xiij.q.ij.non eſtimem⁹. Sed quare ꝓhibet hoc de propinquis? ideo, quia magis proni ſunt epiſcopi ad dan‑dum coniunctis pſonis ꝙ alijs. Sic ſepius et fortius ꝓhibetur fornicatio: quia potius peccatur hoc genere peccati.l.diſtin.q: tua. Item ſicut magis punitur qui interfecit vxorem ꝙ matrem: quia promores ſunt homines ad illud faciẽdum: vt.xxxiij.q.ij.ad‑monere. Itē ſicut hac ratione ſubuenit mulieri cum intercedit, non tamẽ cuz dat: q: pronior eſt ad intercedendum ꝙ ad dandū: vt.ff. ad velleia. l. iiij. Item et alia ratione prohibet dare propinquis: q: ſemper pſumitur ꝙ res eccleſie latẽter ledantur per eos.j.qō.iij.peruenit.et.x.qōe.ij.epiſcopus.

Epi ci‑ti⁹ ꝓpin‑ꝗs ꝙ a‑lijs dāt.

Mulle‑ri inter‑cedẽti, ſed non danti ſubue‑nitur.

ficum deinceps aut ſanguine[a] ꝓpinquis, aut fauore perſonis quibuſcūqꝫ ſibi coniunctis talia lucra commendare tẽtauerit ad ſuū nephāde pſumptionis excidiū: ꝛ qd iuſſum fuerit reuocet in irritum: ꝛ qui ordinauerit, annue excōmunicationi ſubiaceat. que ꝟo ablata fortaſſe fuerint, ab eo qui tulerit reddantur in duplum[b].

Porro ipſa officia quare ſint ita diſtinguẽda, ꝛ nō vni pſone oīa committenda ex authoritate Gregorij et Bonifacij pape datur intelligi qui ait.

¶ Graduum et ordinum diſtributio eccleſiaſticam vnitatem conſeruat.

Ad hoc diſpẽſatiōis ꝓuiſio gradus diuerſos[c] et ordines cōſtituit eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiā minores potiorib⁹ exhiberent, ꝛ potiores[d] minoribus dilectionem impenderẽt, vera[e] cōcordia fieret, ꝛ ex diuerſitate cōtextio[f]: ꝛ recte officiorū gereret adminiſtratio ſingulorū. neqꝫ enim vniuerſitas[g] alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magn⁹ eā differẽtie ordo ſeruaret. q: ꝟo ꝙqꝫ creatura in vna eadẽqꝫ q̄litate[h] gubernari vel viuere nō pōt: celeſtiū militiarū exẽplar nos inſtruit: q: dū ſunt angeli, ꝛ ſunt archāgeli: liquet, q: nō ſunt equales: ſed in poteſtate et ordine (ſicut noſtis) differūt alter ab altero.

¶ Diſtinctio.xc.

Litigioſ⁹[i] ꝙqꝫ ꝓhibet ordinari: q: q̇ ſua ꝑtāte diſcordātes ad concordiā debet attrahere: q̇ oblationes diſſidentiū prohibetur recipere: nequaqꝫ litigādi facilitate alios ad diſſidium debet prouocare.

Unde in concilio Carthaginenſi quarto legitur.

¶ Clerici diſcordes deijciant, vel reuocent ad concordiam.

Diſcordantes clericos epiſcop⁹ vel ratiōe[k] vel poteſtate[l] ad concordiam trahat: inobedientes ſynod⁹ per audientiam damnet.

Item ex eodem.

¶ Diſſidentiū fratrū, in eccleſia oblationū dona nō recipiant.

f ¶ Contextio.j.xcv.diſt.eſto.Ioan.
g ¶ Uniuerſitas.creaturarum.
h ¶ Qualitate. Quia qualitas corporū non poteſt manere in vno ſtatu. de conſe.diſtin.v.ne tales. ꝛ dicit lex ꝙ circa ſtatum humanū nihil eſt ſtabile: vt in auten.de nō alie.aut pmu.§.vt autẽ.colla.ij. Uel dic q̄litate.i.eq̄litate: q: non oẽs poſſunt eſſe epi.

Stat⁹ hūan⁹ eſt inſtabilis.

L ¶ Litigioſus. Hec diſti. diuiditur in duas partes: in quaruz prima ꝓbat ꝙ clerici nō debent eſſe litigioſi: q: ex officio ſuo tenẽt alios ad concordiā reuocare: ꝛ ſi talis fuerit, ordinari nō debet: et hoc ꝓbat.x. autho.ſanctorum. Scda ibi: Precipimus. Io.de fan.

¶ Caſus. Repetit hic illud ca.aplice regule, non litigioſum. qui ordinari ꝓhibet. Nam cuz diſcordātes debet cōcordare, ꝛ oblationes diſſidentiuz nō recipere: non dꝫ eſſe talis vt inter alios diſcordiā ponat. hec cōtinuatio mihi placet: et litera hoc videt velle. Sed Beneueñ. et Hu. ſic cōtinuant. Supra.xlvj.diſtin. oſtendit Gra. epm non debere eſſe litigioſuz in ſe.i. ꝙ nō debet lites amare. Nūc aūt alr repetit.ſ. vt nō amet litigia inter alios: ſed diſcordantes reconciliet.

¶ Porro. ¶ Caſ⁹. Hic eſt quart⁹ articul⁹, vbi ratio reddit quare vni pſone non ſunt danda diuerſa officia.

b ¶ In duplum. Sic.xij.qō.ij.ca. in legibus.

Ad hoc diſpẽſationis ꝛc̄. ¶ Caſus. Grego. et Boniſa. dicūt ꝙ ideo eſt cōſtitutū vt diuerſa officia diuerſis committant pſonis, quaten⁹ ex obediẽtia minorū et ex dilectione maiorū erga minores, recta fiat adminiſtratio ſingulorū officiorū. aliter eñi vniuerſitas rerum rationabiliter gubernari nō poſſet. ꝛ ꝙ in eccleſia dei debeant eſſe officia diuerſa, probatur ad inſtar curie celeſtis, vbi quidā angeli ſunt minores, ꝛ quidā maiores.

c ¶ Diuerſos. inter prelatum et ſubditum.

d ¶ Et potiores. Hoc erit vſqꝫ in diem iudicij tantum. Dicit enim apoſtolus. Dum mundus iſte durabit, homines preerunt hominibus: demones demonibus: angeli angelis. Cum autem deus erit omnia in omnibus, ceſſabit omnis prelatio: non tamen ordo vel maioritas. aliquis enim maior erit alio. nam in domo patris mei ꝛc̄. de peni.diſtin.iiij.in domo. ſed non preerit ei: ꝛ vide quomodo prelatus ꝛ ſubditus ſibi connectuntur: vt.xcv. diſtin. eſto. et hec diuerſitas ordinum propter maiorem concordiam eſt ſtatuta: vt.xlv.diſt.licet.ij.

Prela‑tio q̄li‑bet poſt iudiciū ceſſabit

e ¶ Uera.i.per veram concordiam. Io.

i ¶ Litigioſus. In hac di.xc. tractat hoc.c. non litigioſum. qd tractauit.xlvj.di. ſꝫ diſſilr. ibi eñi oñdit ꝙ eps nō debet eſſe litigioſus. hic ꝟo ꝙ diſcordantes dꝫ ad concordiam reuocare. vltimo additur ꝙ epi debent ſibi viciſſim preſtare auxilium ad pacem ſeruandam.

k ¶ Diſcordātes. ¶ Rōne.i.amicabili cōpoſitione ex̄ iudiciū, ꝛ de plano. nā iudex ad cōcordiam laborare dꝫ.v.q.ij.ſi pmates. ꝛ litigantes reconciliare. ff.de vſufru.ſi cui⁹.§.eq̄ſſunū. ꝛ de offi.pſi.illicitas.§.ne potẽtiores. Si ergo inter ſe ꝯpōnẽ faciant, remanebunt crimina impunita. ꝯ illud.ff.ad le.aql.ita vulneratus. ſꝫ hoc in crimine iniuriarum obtinet: qd quilibet pōt remittere ſed ſi criminaliter ageret eſſet falſum. ſꝫ ſi delictū tangeret eccleſiā, ibi non poſſet ſubditus cōponere cum prelato: vt.xxiij.q.iiij.ſi is qui. poteſt tamen renunciare accuſationi: vt extra de accu.veniens.

Cōc. tex. in aut. de mā.ꝑn. §. deinde. coll. iij. nō tñ pōt eos cogere. tex. eſt i §. ſi. in aut. vt liti. in. col. ij.

Et ex̄ de ſen. excō. vt fame. ff de fideiuſ. ſi a reo. §. vlti.

l ¶ Uel poteſtate. Scilicꝫ coercione: vt.ff.de offi.preſi. congruit. ꝛ.j. eadem. placuit.